

Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách
- vyhodnotenie plnenia úlohy v r. 2013

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská v zmysle § 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce, alebo pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutým zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím. Za zriadenie chráneného pracoviska sa považuje aj zriadenie jednotlivého pracovného miesta, ktoré právnická osoba alebo fyzická osoba vytvorila alebo prispôsobila zdravotnému stavu občana so zdravotným postihnutím. Chránené pracovisko môže byť zriadené aj v domácnosti občana so zdravotným postihnutím.

Postavenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska priznáva príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny na základe kladného posudku orgánu verejného zdravotníctva. Chránená dielňa a chránené pracovisko sú určené predovšetkým na pracovné uplatnenie občanov so zdravotným postihnutím, ktorým zamestnávateľ nemôže poskytnúť vhodné zamestnanie na iných pracoviskách. V chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku môžu pracovať aj občania, ktorým sa poskytuje získanie odborných zručností alebo príprava na pracovné uplatnenie, a zamestnanci, ktorí pre ohrozenie zdravia nie sú dočasne spôsobilí vykonávať doterajšie zamestnanie, ak pre nich zamestnávateľ nemá iné vhodné zamestnanie.

Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR v r. 2013 plnili v rámci programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR úlohu „Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách“.

Cieľom úlohy bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s použitím kontrolných listov informovanosti zamestnancov, doplnenú o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenie potrebných úprav pracovných podmienok a pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na dodržiavanie požiadaviek nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko vo vzťahu k zdravotnému obmedzeniu zamestnancov so zdravotným postihnutím a na dodržiavanie pracovných podmienok a pracovného režimu určených rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov pracoviska do prevádzky. Ďalej sa zameriaval na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov so zdravotným postihnutím na pracoviskách v súvislosti s osobitným režimom práce (skrátенý pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny) a na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na chránených pracoviskách vrátane lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

V r. 2013 bolo v chránených dielniach a na chránených pracoviskách vykonaných 360 kontrol u zamestnávateľov a boli preverené pracovné podmienky u 1 271 zamestnancov.

Zamestnanci chránených dielní a chránených pracovísk vykonávali jednoduché manuálne činnosti bez fyzickej záťaže a priamej expozície rizikovým faktorom pracovného prostredia, najmä práce výrobného charakteru (napr. montážne práce, viazanie kníh, výroba suvenírov, darčkových a reklamných premetov), práce v oblasti služieb (napr. masárske služby, kadernícke služby, šitie odevov) a administratívne práce.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že zamestnávateľa chránených dielní a chránených pracovísk prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia zamestnancov. Pre zamestnancov zabezpečovali na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce - vytvorili vhodné pracovné podmienky zodpovedajúce ich zdravotnému stavu (napr. bezbariérový prístup na pracovisko, zriadili oddychové miestnosti, zabezpečili vhodné ergonomické sedadlá, zabezpečili vyhovujúce zariadenia na osobnú hygienu) a dodržiavali osobitný režim práce (napr. skrátený pracovný čas, individuálne tempo práce, individuálne prestávky počas práce). Pred zaradením na výkon pracovnej činnosti bola u zamestnancov v rámci lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci posúdená zdravotná spôsobilosť na výkon ich konkrétnej činnosti. Na overenie úrovne informovanosti o faktoroch pracovného prostredia zamestnanci vyplnili kontrolné listy.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR na základe zistených nedostatkov v zmysle platnej legislatívy uložili opatrenia šiestim zamestnávateľom v 4 krajoch (Bratislavský, Trnavský, Trenčiansky, Žilinský kraj).

Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR budú aj nasledujúcom období zameriavať štátny zdravotný dozor na úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách.

Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách - vyhodnotenie plnenia úlohy za r. 2013

Kraj	Počet vykonaných kontrol	Počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou	Vykonávaná činnosť (vybrané činnosti)	Nedostatky/uložené opatrenia
Bratislavský	10	21	<ul style="list-style-type: none"> • administratívne práce • daňové poradenstvo a účtovníctvo • výroba kovových, drevených predmetov • zlatnícke práce • výroba keramiky 	áno
Trnavský	80	261	<ul style="list-style-type: none"> • administratívne práce • ekonomická a poradenská činnosť • výroba dekoratívnych, reklamných predmetov, výrobkov z papiera • predaj tovaru • poskytovanie služieb (šitie odevov, kadernícke služby) • tlačiarne práce • údržbárske práce • skladnícke práce • monitorovanie verejných priestranstiev kamerovým systémom, • triedenie pošty 	áno

			<ul style="list-style-type: none"> • výroba výrobkov z hlíny, maľovanie na sklo, • výroba plastových obalov pre potraviny 	
Trenčiansky	21	117	<ul style="list-style-type: none"> • administratívne práce • podnikateľské poradenstvo • skartačné práce • viazanie kníh, knihárske služby • výroba výrobkov z plastu • poskytovanie služieb (šitie a žehlenie odevov) • výroba reklamných výrobkov z papiera • výroba dekoračných výrobkov • potlač na textílie • renovácia a expedícia tonerov 	áno
Nitriansky	27	144	<ul style="list-style-type: none"> • administratívne práce • ručné skladanie výrobkov • výroba darčekových a reklamných predmetov • balenie tovaru • poskytovanie služieb (šitie odevov) • cukrárenská výroba • práca informátorov a vrátnikov 	nie
Žilinský	27	141	<ul style="list-style-type: none"> • administratívne práce • práca informátorov a vrátnikov • údržbárske práce • výroba obalov • servis PC • poskytovanie služieb (šitie odevov) • balenie tovaru • monitorovacia činnosť pre mestskú políciu 	áno
Banskobystrický	76	244	<ul style="list-style-type: none"> • administratívne práce • práce výrobného charakteru • montážne práce • poskytovanie služieb 	nie
Prešovský	52	126	<ul style="list-style-type: none"> • ekonomické poradenstvo • kovovýroba - vŕtanie otvorov do kovových profilov • poskytovanie služieb (vizážistka, manikérka, masér) • výroba jedál a poskytovanie občerstvenia • upratovacie a údržbárske práce • predajcovia 	nie
Košický	67	251	<ul style="list-style-type: none"> • administratívne práce • obchodná činnosť • poskytovanie služieb 	nie
Spolu	360	1 271		

Zdroj: Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR

Vypracoval:
Odbor preventívneho pracovného lekárstva ÚVZ SR

december 2013